Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 121. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го ЧЕРВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 25, 1954. No. 121. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ЗМЕНШУВАННЯ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

ЗДА НЕ МОЖУТЬ ВАГАТИСЯ В ЦІЙ ДОБІ НЕБЕЗПЕКИ; КОМІСІЯ ПРИЙНЯЛА МАЙЖЕ БЕЗ ЗМІН УРЯДОВИЙ ВНЕСОК

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у окремому зверненні до Конгресу заявив, що будь-які зменшення в запропонованих урядом видатках на закордонну допомогу — будуть „несправедливі й небезпечні" тому, що постійно „існує немилосердний гін комуністичних імперіялістів до панування над світом". В своєму зверненні президент пише: „Останні випадки в південно-східній Азії викликали дуже непевне становище, і безпека цього району та інтереси ЗДА і їхніх союзників загрожені". Тому, заявив президент, це необхідне, щоб Конгрес негайно ухвалив видатки в висоті 3,447,700,000 долярів на допомогу закордонові, бо політичне й військове положення наглo змінюється. Це звернення вислав президент до Комісії Закордонних Справ в Палаті Репрезентантів, яка саме тепер вирішує законопроєкт про допомогу закордонові. Після прочитання звернення Айзенгавера більшу частину цього законопроєкту прийняла Конґресова Комісія. Президент заявив, що він сам зменшив видатки на закордонну допомогу, і тому дальша редукція цієї допомоги „небезпечна для нашої оборони". Постійний комуністичний натиск на країни вільного світу вимагає від ЗДА, казав Айзенгавер, „затримати тісні приязні зв'язки з нашими союзниками". „Ми мусимо дати військову допомогу деяким державам, особливо тим, які мають велике військово-стратегічне значення, і які охочі приєднатися до оборони спільної справи. Ми не вибрали тепер цієї величезної боротьби, яка загрожує світові, заявив президент, але це певне, що не сміємо залишити своєї програми, не можемо вагатися, тільки позитивно діяти". Після відчитання президентового листа, комісія відкинула кілька поправок, які змінювали урядовий законопроєкт. З цієї суми, що призначена на допомогу закордонові, 1,778,300,000 долярів призначені на безпосередню військову допомогу: $617,500,000 — для Европи; $583,600,000 — для Далекого Сходу; $181,200,000 — для Близького Сходу. 945,000,000 долярів призначені на підтримку військових сил і оборонної продукції; з цієї суми 800,000,000 долярів призначені для південно-східньої Азії; $75,000,000 — Англії та $70,000,000 для інших союзників.

Комісія прийняла законопроєкт про шпигунство

Вашингтон. — Судова Підкомісія Палати Репрезентантів прийняла урядовий законопроєкт, згідно з яким за шпигунство, ведене під час миру, карається смертю. В цьому законопроєкті дефініцію саботажу поширюється також і на воду, дерево та харчі, які вважається „военним матеріялом". За цим законопроєктом кожна особа, яка знає про шпигунство, або займається ним, має бути зареєстрована. Республіканський сенатор Гомер Фергусон, голова Сенатської Республіканської Політичної Комісії, заявив, що ще на цій сесії Сенат мусить ухвалити законопроєкт про поборювання комунізму в робітничих спілках і фабриках, які працюють на оборону. Законопроєкт передбачає позбавлення громадянства засуджених за зраду комуністів. Але в Сенаті немає певних виглядів на легке прийняття цих урядових законопроєктів.

Мічелл вірить у перемогу демократів на найближчих виборах

Сейлем, Ілл. — Голова Крайового Комітету Демократичної Партії, Стіфен А. Мічелл, заявив, що під час переслухань у справі спору МекКарті — Армія хтось допустився кривоприсяги, але цією особою не був демократ. Мічелл вважає, що виборці під час найближчих виборів знову „вернуться до демократів" і його партія здобуде 13 конґресових місць на всіх 25 в стейті Іллиной. Мічелл заявив, що такого розходження, яке заіснувало між урядом президента Айзенгавера і сенатором МекКарті, не було від часу громадянської війни.

У травні зросли кошти прожитку на 0.3 відс.

Вашингтон. — Статистичне Бюро повідомляє, що в травні кошти прожитку зросли на 0.3 відсотка, хоч у попередні три місяці вони зменшувалися. Цю малу звишку спричинив зріст цін на харчі. Якби кошти прожитку зменшилися ще в місяці травні, то 1,000,000 залізничників мали б одноцентову знижку за годину праці. Дирекція Крайової Індустріяльної Конференції повідомляє, що вартість доляра, в порівнянні з січнем 1939 року, становить тепер тільки 54.1 цента.

БАЧИТЬ ГРІЗНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕД СВІТОМ

Державний підсекретар Волтер Бедел Смит, повернувшись з конференції в Женеві, звітував про неї президентові Айзенгаверові та представникам Сенату. У своєму звіті ген. Смит мав заявити, на підставі свого досвіду в Женеві, що світ „стоїть перед грізними проблемами". На фото (зліва): сен. Волтер Ф. Джордж, сен Линдон Джансон, державний підсекретар Волтер Бедел Смит і сенатор Вільям Новленд після конференції з президентом Айзенгавером.

Айзенгавер нараджується з політиками й військовиками перед зустріччю з Черчилем

Вашингтон. — Президент Айзенгавер запросив республіканських і демократичних конґресових провідників, на нараду, щоб знайти солідну основу для спільних розмов з прем'єром Черчилом та міністром закордонних справ Іденом. Президент відбув також конференцію з військовими дорадниками. Під час нарад підсекретар державного департаменту Беделл Смит склав звіт про Женевську конференцію. Гадають, що питання війни в Індо-Китаї буде найважливішим на нараді Черчил-Айзенгавер. Президент відбув також конференцію з Крайовою Радою Безпеки, що її головою він є. До Ради Безпеки належать державний секретар Доллес та інші чільні представники адміністрації, військовости і закордонної політики. Президент хоче з'ясувати всі важливіші справи перед обговоренням їх з англійськими політиками.

Суперечність про положення в Ґватемалі

Ґватемаля Сіті, Ґватемаля. — Найвища команда проурядових військ повідомляє, що урядові війська відтискають повстанців щодалі до кордонів, з-за яких вони вдерлися були до Ґватемалі. Комунікат урядових військ згадує про те, що частина повстанців сховалася в гористому департаменті Чіквімуля. (Повстанці повідомили, що в тому департаменті піддалися 300 вояків із урядової армії). Урядовий комунікат згадує про успішні операції в районах порту Барріос, Ґваляну і Чіквімуля. З інших джерел можна ствердити, що порт Барріос находиться під контролею урядових військ. Команда повстанських військ повідомляє з своєї головної кватири в Ґватемалі, що революційні війська посуваються з трьох напрямків на столицю, але проурядове радіо це заперечило, твердячи, що повстанців відкинено. — З Вашинґтону повідомляють, що американські літаки готові, щоб кожної хвилі можна було евакувати з Ґватемалі 1,200 американських громадян, якщо зайде потреба.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ ПРОФ. ДМИТРА ДОРОШЕНКА

Мюнхен (Микос). — У неділю, 13 червня ц. р., на українські Зелені Свята, на цвинтарі Вальдфрідгоф посвячено пам'ятник на могилі визначного українського вченого — історика і великого патріота — громадського й політичного діяча, проф. Дмитра Дорошенка. Ця урочистість зібрала близько 300 українців Мюнхену й околиць, що без різниці політичних переконань та конфесійної приналежности однозгідно віддали шану Покійному. Пам'ятник посвятили священики місцевої Української Автокефальної Православної Церкви на чолі з отцем протоєреєм Паладієм Дубицьким за участю хору цієї ж церкви.

Серед присутніх, крім вдови Покійного при посвяченні були: голова УНРади, інж. Осип Бойдуник, члени Виконного Органу — д-р Хробак і проф. Юрченко, директор Европейського Відділу ЗУАДК, адв. М. Родик, ректор УВУ, проф. І. Мірчук, президент ВУАН проф. П. Курінний, члени УНРади інж. Д. Андрієвський, проф. Ю. Бойко, проф. Тофан, проф. Гловінський, професори УВУ: В. Орелецький, Міллер, Пеленський, Ващенко, ректор УТГІ проф. Савицький та визначні громадські діячі, між ними директор Кузів, д-р Я. Маковецький, проф. Дорожинський — голова ЦПУЕН, проф. І. Лиховий та багато інших. Промову від громадянства виголосив з доручення ЦПУЕН, інж. Процик.

Зелені Свята в Мюнхені

Традиційними відправами в церквах при численній участі вірних відзначено цьогорічні Зелені Свята. Після цього маси вірних направились до цвинтарю Вальдфрідгоф, де п'ять років тому встановлено великий символічний хрест і насипано могилу в пам'ять героїв-борців і нечисленних жертв, що згинули в боротьбі за свободу й справедливість для українського народу. В присутності кількох сотень українських скитальців, серед яких можна було бачити немало заслужених ветеранів збройної, політичної і науково-культурної боротьби за перемогу української правди, священики обох обрядів відправили панахиди і виголосили палкі промови в пам'ять поляглих воїнів і мільйонів жертв московсько-комуністичного народовбивства, включно з останніми його формами, що прикривалися гучними парадами в честь т. зв. „воз'з'єднання" України з Росією.

Вірні обох обрядів разом з священиками відвідали могили своїх рідних і знайомих, а також могили наших національних провідників: А. М. Лівицького, Степана Барана і Дмитра Дорошенка. (Микос)

МОСКВА МОБІЛІЗУЄ ВСІ ЗАСОБИ ДЛЯ БОРОТЬБИ З САМОСТІЙНИКАМИ

Мюнхен (Микос). — В останніх числах московського сатиричного журналу „Крокодил" за травень ц. р. появилося кілька малюнків - карикатур на українських самостійників та на „Голос Америки". Одна з карикатур зображує якусь потвору, запанцеровану долярами, що промовляє через „Голос Америки" такі слова (цитуємо за „Крокодилом"): „В Совєтському Союзі між росіянами й українцями безперервно відбувається боротьба, вони часто вступають у сутички, намагаються не підпускати один одного до своїх воріт..." З обох боків цієї карикатури подано нібито „спростовання" цієї тези „Голосу Америки", що її при найбільшому почутті гумору ніхто з думаючих людей не може вважати гумористичною. Малюнки „спростовання" подають кадри спортивної боротьби українців і москалів: ситківка, бокс, футбол, французька боротьба — скрізь два змагуни, що мали б символізувати два народи. Теза приписана „Голосові Америки" цілком навмисне: щоб закамуфлювати справжніх її носіїв — десятки тисяч українців, що розповідають світові правду про Україну і її підсовєтське становище, тих українців, які об'єднані в своїх асекураційних, політичних і громадських та допомогових організаціях, тих українців Америки, що їх репрезентантами є Український Конґресовий Комітет у ЗДА і Комітет Українців Канади. Зрозуміло, що прямо цього большевики ніколи не визнають.

Московський журнал „Искусство Кино" в числі 4-му за 1954 рік подає статтю А. Роміціна „Про шляхи розвитку української кінематографії". Там знаходимо таке цікаве признання: „В перші роки після війни наслідком деякого послаблення ідеологічної роботи виникла небезпека розходжень між практикою української літератури й мистецтва, з одного боку, і вимогами, що їх ставив народ (!?) перед мистецтвом, з другого. Деяке розповсюдження знайшли реакційні буржуазно - націоналістичні погляди „школи" Грушевського: в окремих фільмах (зокрема „Українські мелодії", 1945 рік). боротьба українського народу подавалась у вигляді стремління відстояти ідеали старої, відсталої України". Це признання цінне не тільки тим, що стверджує „розповсюдження націоналістичних поглядів", а тим, що воно вказує на їх носіїв. Не завадить підкреслити, що тими носіями не були ані „німецькі аґенти", ані „ґалічанє", як це хотіли б постійно бачити єдинонеділимці і презренні малороси.

Та куди цікавішою є стаття Ол. Полторацького в цьому ж таки „Искусстве Кино", тільки число 5, під назвою „Сценарий о людях Карпат" про твір Михайла Стельмаха „Над Черемошем" (режисер фільму Г. Крикун). Ол. Полторацький докладно переказує зміст сценарія, зупиняючись над аналізою його окремих частин. Рецензент похвалює правдиве зображення сил, що діють в нинішньому совєтському селі в західних областях України. Природно, що для комуністичного світогляду є тільки два виміри і два кольори. Тому і Полторацький знаходить „два світи" в сучасному західньо-українському селі: з одного боку, сили „добра" — бідняки, середняки і партія та уряд через своїх провідників, на місцях; з другого — „куркулі, американський резидент Гординський, перекинений з-за кордону, націоналістичні бандити, так звані бандерівці, що ховаються в лісах, в побудованих перед відступом гітлерівців спеціяльних укриттях — „схронах". Вони одержують підтримку від своїх нинішніх господарів, в першу чергу американських реакціонерів". Далі (цитуємо): „попи і ченці, аґенти Ватикану, що є на службі в тих же американо - англійських реакціонерів". Сценарій подає картини озброєних сутичок цих двох сил (а „Крокодил" робить гумористичну міну і твердить, що іншої боротьби, крім спорту, неіснує!), облаву на підпільників за участю „істребітєльних отрядов" і міліції, а навіть картини перестрілок і кавалерійського переслідування партизанів - повстанців.

Мобілізація кіномистецтва для боротьби з ідеями самостійників — це промовисте свідчення того, що єдиний національний фронт успішно перемагає залізні і вогневі заслони.

Англія запропонує озброїти Німеччину в рямцях НАТО

Лондон. — У розмові з новим французьким прем'єром Мендесом - Франсом англійський міністер закордонних справ Іден перестеріг його, що коли Франція не ратифікує західнього пакту Оборонної Спільноти, що передбачає пївмільйонову німецьку армію у спільній европейській армії, то Англія запропонує дозволити Західній Німеччині озброїтись, вступивши водночас до Північно-Атлантійського Пакту, як його рівнорядний партнер. Повідомляє про це англомовна преса, зазначуючи, що одною з цілей відвідин Черчила і Ідена у Вашинґтоні є переконати американських державних діячів, щоб вони не трималися цупко лише пакту Оборонної Спільноти, що його не хочуть французи, а думали над іншою можливістю включити Західню Німеччину в оборонні сили Заходу.

Доллес признає Західній Німеччині право до суверенности

Вашингтон. — Західня Німеччина повинна дістати повні суверенні права як мога найшвидше, якщо в найкоротшому часі не буде ратифікований Францією західній пакт Оборонної Спільноти, — заявив державний секретар Дж. Фостер Доллес. Він склав свою заяву безпосередньо після того, як відвідав його західньо-німецький амбасадор д-р Гайнц Крекелер, що передав Доллесові текст промови західньо-німецького канцлера Аденауера з останньої неділі, в якій той домагався признання Німеччині повної суверенности незалежно від долі пакту Оборонної Спільноти. Державний секретар ЗДА заявив, що він цілком погоджується з поглядами німецького канцлера в цій справі, але що він має надію, що згаданий пакт таки буде Францією і Італією швидко ратифікований.

В Єгипті засуджено за змову 9 старшин

Каїро. — Військовий Революційний Трибунал засудив 9 старшин на кару від 1 до 15 років в'язниці за участь у змові проти існуючого режиму. Сім інших оправдано або звільнено після відбуття кари у слідчій в'язниці, але звільнено також з військової служби. Це були старшини кавалерійського корпусу, які у конфлікті між президентом ген. Наґібом і полк. Нассером, теперішним прем'єром, взяли були сторону Наґіба і підготовляли повстання проти військової революційної ради. Сам ген. Наґіб чув про приготування до перевороту, але не знав подробиць змови і не брав в ній участи.

МЕНДЕС-ФРАНС І ЧУ ЕН-ЛАЙ ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ІНДО-КИТАЮ

Париж. — Новий французький прем'єр Мендес-Франс вернувся до Парижу з столиці Швайцарії, Берну, де він, у будинку французької амбасади, мав 2½ годинну нараду з прем'єром і міністром закордонних справ Червоного Китаю, Чу Ен-лаєм. „Ми не дискутували, тільки перевели повний перегляд справ, що торкається встановлення миру в Індо - Китаї. Та отверта і вичерпна розмова дає підставу сподіватися, що Женевська конференція закінчиться щасливим вислідом", — заявив французький прем'єр журналістами, коли висів на паризькому летовищі з літака. Від його найближчих співробітників одержано додаткові інформації, за якими представники Франції і Комуністичного Китаю погодилися в таких засадничих точках: 1) коли військовики обох сторін, які тепер нараджуються, погодяться на перемир'я, то одночасно має бути підписане порозуміння також в політичних справах щодо будучности Індо - Китаю (Бідо не хотів заторкувати політичних проблем, а настоював лише на закінченні воєнних дій); 2) не вважаючи на зосередження військ в окремих районах, має бути збережений один уряд для цілого В'єтнаму, де мають відбутися вільні вибори, і 3) в Ляосі і Камбоджі мають залишитись теперішні уряди, але ті країни мають бути зневтралізовані. У тому порозумінні нічого не говориться про спірну справу, хто має виконувати надзір над збереженням перемир'я і над переведенням виборів. Головно ця остання справа викликує поважні застереження збоку ЗДА, бо, мовляв, вибори в В'єтнамі, та ще й без дійсної ґарантії повної свободи, можуть дати в теперішній ситуації перевагу комуністам і в таким чином уся та країна дісталась би найпростішою дорогою в руки комуністів. Дві комісії військовиків, для В'єтнаму й окремо для Ляосу й Камбоджі, мають предложити своє звідомлення до 10 липня ц. р. До того часу не буде пленарних засідань Женевської конференції і головні делеґати з'їдуться мабуть аж на 10 липня. Чу Ен-лай відлетів до Індії на зустріч із Неру, а Іден разом з Черчилем приїздять на кінець цього тижня до Вашингтону.

Іден признає потребу забазпечитись проти комуністів в Азії

Лондон. — Англія ніколи не була проти колективного пакту безпеки, що протиставився би комуністичній аґресії на Південному Сході Азії, — твердив англійський міністер закордонних справ Іден, який напередодні виїзду до Вашингтону разом з прем'єром Черчилем виголосив велику промову про закордонну політику Англії. Він висловив переконання, що тривкий мир в південній Азії неможливий, якщо активно не заґарантують його самостійні азійські держави, бодай тих 5, що недавно нараджувались в Коломбо. Іден натаврував комуністичну тактику, яка кaже посилювати воєнні дії в Індо-Китаї в тому самому часі, коли ведеться переговори про тамошнє замирення. Він висловився, зрештою, оптимістично про можливості миру, що його можна буде осягнути в Женеві.

Важкі бої в Індо-Китаї

Сейґон. — Чотири курені реґулярного в'єтмінського війська, разом понад 2,000 вояків, заатакували надморське містечко Туйгоа за 230 миль на північний схід від Сайґону. Оборонці, коло 1,000 вояків національної в'єтнамської армії, відбили цю атаку з великими обосторонніми втратами. Французьке повідомлення про цей бій підкреслює високу вояцьку мораль, що її проявили в'єтнамські вояки. В тому самому районі три тижні тому один в'єтнамський курінь перейшов на сторону комуністів.

Перемога Москви на Міжнародній Конференції Праці

Женева. — Совєтські й сателітські працедавці та робітники дістали — всупереч первісній невдачі — право засідати й голосувати на Міжнародній Конференції Праці, яка відбувається в Женеві. Вони дістали 105 голосів на користь свого внесення, проти 83 опонентів, які були проти того, щоб світ невільничої праці і державного капіталізму ставити нарівні з світом вільної праці і приватного капіталу. Коло 30 голосів стримались. Представники вільного світу не були одностайні, при чому навіть представники таких волелюбних держав, як Швайцарія і Бельгія, не дали переконати себе, що в СССР нема ані вільних працедавців, ані вільних робітників і що прийняття СССР та його сателітів на Міжнародню Конференцію Праці — це посередня згода на невільничу працю на Сході Европи. Для Москви і міжнародного комунізму — це чергова велика моральна перемога.

В АМЕРИЦІ

● В місцевості Роббінставні у стейті Мейн живуть два брати: Джордж і Генрі Пури; перший має 96, а другий молодший 91 рік. Брати заявляють, що таємниця їхнього довгого віку полягає в тому, що вони завжди встають о 5 годині ранку і працюють 15—16 годин на фармі. Але 8 годин денно таки мусять поспати.

● В місті Смит Феррі, в стейті Массачусетс, стоїть мурований дім, в якому починаючи від 1752 року, проживає десяте покоління тієї самої родини. В домі від 1799 р. не роблено ніяких змін.

● ФБІ повідомляє, що в 1953 році вкрадено в ЗДА 226,530 авт, вартости 130,000,000 долярів. З тої кількости 13,000 авт, що коштували 14,000,000 долярів, знайти не вдалося. ФБІ дає такі поради власникам авт: замикати авта; не залишати їх в неосвітлених вулицях; час від часу заглядати до „запаркованого" авта; не залишати в автах пакунків; не купувати крадених авт.

● У ЗДА збирають щороку коло 85 більйонів долярів податку, а видають понад 100 більйонів, залишаючи 15 більйонів дефіциту, який тепер становить понад 300 більйонів. В порівнянні з 1929 роком, податки зросли на 700 відсотків; видатки — на 900%; дефіцит збільшився на 1,400%, а публічне заборгування на 900%.

● Публічна Служба Охорони Здоров'я в Вашинґтоні повідомляє, що протягом чотирьох місяців 1954 року народилося на 30,000 більше дітей, як протягом тих самих місяців (від січня до квітня) попереднього року — це значить 1, 291,000 дітей. Попереднього року народилося всіх дітей 3,971,000.

● Бувший англійський король Едвард VIII святкував 60-ті роковини з дня народження. В зв'язку з цим часописи пригадують молодшим читачам, як 18 років тому він зрезиґнував з королівської корони, щоб одружитися з звичайною жінкою, п-ні Сімпсон. Тільки вони самі — твердить один журналіст — могли б сказати, чи почувають себе щасливими.

В СВІТІ

● Джон Ленді з Австралії перебіг на спортовій трасі у Фінляндії одну милю (1½ км.) за 3 хвилини і 58 секунд, себто на 1,4 секунди довше від світового рекордиста бігу на ту саму віддаль, Роджера Ванністера. Тепер він є другим найшвидшим бігуном світу. Ленді має 24 роки, народився в Мелбурні в Австралії. Він біг під палючим сонцем при температурі 77° Фаренгайта.

● Англійський уряд подарував ґрунт під воєнний цвинтар для американських вояків, що згинули під час останньої війни на території Англії. Цей воєнний цвинтар буде влаштований недалеко міста Кембридж. Міністер Іден і американський амбасадор Альдріх обмінялись з цього приводу відповідними документами.

● Голляндія, так само, як Англія і Франція, спротивилась, щоб ЗДА ревідували їхні кораблі на відкритому морі в пошукуванні за зброєю, що могла б іти до Ґватемалі. Досі тільки Західня Німеччина погодилась на ревізії.

● Князь Единбурґу пільотував літак, яким прилетів з Лондону до Парижу з відвідинами до головної кватири НАТО. Він мав на вухах слухавки для радіокомунікації, на очах зелені окуляри від сонця, але замість летунського одягу — парадну уніформу адмірала фльоти з усіми орденами.

● Віяя Лакшмі Пандіт, сестра прем'єра Індії і президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, приїхала на тижневі відвідини до Юґославії. На летовищі її привітав міністер закордонних справ Коча й інші югославські достойники.

● Европейські мешканці Кенії, африканської колонії Англії на зборах, де були присутні плянтатори кави, ухвалили резолюцію, в якій висловлюють недовір'я до англійського командувача у Східній Африці, генерала Ерскайна. Колоністи просять британський уряд прислати до Кенії „енерґійнішого і здібнішого чоловіка", який знав би, як боротися з рухом Мав-Мав. Тим часом убито знову 103 автохтонних націоналістів-терористів і заарештовано 256.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОГІРЧЕНА ФРАНЦІЯ

Ті, що відвідують Вашингтон, а маємо на думці представників різних держав, хочуть в першу чергу скористати, політично й фінансово. Те саме з кризами в демократіях. Якщо З'єдинені Держави допомагають їх ліквідувати, то за це теж мусять платити. Виходить, що втримування одного протикомуністичного фронту вимагає від ЗДА уступок демократіям у їх відношенні до совєтської агресії, а крім того ще й фінансової допомоги.

Так виглядає американський провід у вільному світі. Не інакше буде теж і з „візитою" Черчила. Теж і він не поверне з порожніми руками додому, а привезе певно щось таке, включно з фінансами, що повинно б приглушити, бодай на якийсь час, опозицію збоку Партії Праці. Такі додаткові „презенти" придалися б ще більше Франції, як у військовій допомозі, так і в грошах, але її в Вашингтоні не буде, бо навіть не знати, кого б треба запрошувати. Це болить Францію ,також і з престижового боку. Вона знає, що в Вашингтоні буде про неї мова, як і про ті міжнародні проблеми, в Европі та Азії, які її живо обходять. Так воно й буде. Але причиною цієї аномалії є таки французька перманентна внутрішня криза, спричинена парляментарною боротьбою за владу та браком ясної лінії в рятуванні Европи і світу від комуністичної загрози.

Як по першій світовій війні, так і по другій, З'єдинені Держави покладали найбільші надії в континентальній Европі на Францію, з якою в'яже їх традиційна приязнь. Усі пляни оборони Заходу проти совєтської агресії зв'язувано тісно з Францією як провідною демократією на европейському континенті. Тим часом якраз у Франції натрапляє тепер Америка на найбільші перешкоди в справі ратифікації Европейської Оборонної Спільноти, як і щодо зброєння Західньої Німеччини. Як пише Геролд Каллендер з Парижу до „Ню Йорк Таймсу", в урядових французьких колах говорять тепер навіть про заломання цілого альянтського союзу, ніби тому, що Франція, не зважаючи на її політичні та військові промахи, не дістала військової допомоги від Англії та ЗДА на рятування Індо-Китаю. А якщо Франція не має ясної лінії в закордонній політиці внаслідок частих перемін в уряді, то — кажуть французи — чим виправдати подібну неясність у таких країнах, як ЗДА та Велика Британія, що мають постійні уряди? Президент Айзенгавер та секретар стейту Доллес — читаємо у французькій пресі — заявляли, що „Індо-Китай є бастіоном вільного світу", але як виглядає ця заява у світлі фактів? Франція була певна щодо військової інтервенції ЗДА в Індо-Китаї. Тим часом так не сталося. Що більше, по французькій поразці в Індо-Китаї президент Айзенгавер заявив, що в теперішнім змаганні з комуністичним світом одна битва не рішає, без огляду на те, чи мова про вигру, чи прогру. Навіть втрата цілого Індо-Китаю, чи цілої Кореї ще не вирішує, який буде остаточний вислід цієї „війни нервів". Рішальною не є теж та чи інша парляментарна криза в Франції. Рішальним буде, одначе, те, чи Франція та Захід прийдуть вкінці до висновку, що коли вони не об'єднаються в боротьбі з комуністичною тиранією, то — як пише „Ню Йорк Таймс" — „тиранія їх об'єднає у спільній неволі".

З Францією, пише К. Л. Золцберґер, біда в тому, що вона боїться сильної влади. Французи воліють мати забагато свободи, себто „свободи без відповідальности", ніж сильну, зцентралізовану владу. Тому парлямент так часто паралізує екзекутивну владу, тому теж в парляменті треба постійно конферувати з різними партіями, групами та фракціями, щоб мати більшість, яка постійно хитається.

Франція сьогодні збентежена і, не зважаючи на інтелект французів та на їх талант до самоаналізи й самокритики, їхня країна не здатна до позитивної акції. Франція була великодержавою, але останніми роками не дбала про те, щоб нею залишитись. Війна в Індо-Китаї, заворушення в африканських колоніях та неспокої в прибережних посілостях в Індії є вислідом неактивности високої інтеліґенції, якою славилася французька верхівка. Тому саме ми є свідками кінця французької імперії. Тому теж не буде представника Франції у Вашингтоні, а навіть якби й був, то не міг би осягнути більше, як осягнув на конференції в Вермудах.

Це все треба ЗДА бачити і розуміти та старатись допомагати Франції з цієї кризи вийти.

ДВА ОБОРОННІ ПРОЄКТИ

Останнього тижня американська влада виявила турботу про два важливі проєкти, що мають зв'язок з обороною країни: один — це розпорошення промислової сили, другий — програма створення резервової військової сили з трьох мільйонів вояків через застосування засади загального вишколу.

Ця остання справа не нова. Повну програму загального вишколу складено ще за адміністрації президента Трумана і в Конґресі схвалено її засади, одначе її відкладено на відповідний час. Цей час наспів саме тепер, і найвище дорадче тіло президента — Крайова Рада Безпеки — розглядає продовження в безконечність теперішнього закону про обов'язковий побір рекрута і проєкт закону про постійний побір молоді до резервових з'єднань, для доповнення реґулярної армії. Це мала б бути „першолінійна резерва", зобов'язана являтися на заздалегідь передбачені тижневі вправи і брати участь у вишколі під час літніх вакацій. На випадок війни така резерва була б вислана за море, якщо зайшла б на це потреба.

Зорганізування оборонної резерви — це завдання військових фахівців. Тому, як довго плян ще не проголошений, населення країни таким пляном не переймається. Зате проєкт, що його проголошено раніше, тобто проєкт розміщення промислових підприємств в різних околицях, це більш актуальна справа, бо вона, безпосередньо чи посередньо, якстій мусить стати предметом думання, а то й діяння майже кожного мешканця З'єдинених Держав.

Вона тісно в'яжеться з вислідом проби загальної оборони від нападу з повітря, яку переведено 14 червня на цілому просторі країни, або точніше, в 31 важливішому місті. Уявні атомові бомби, скинені на ЗДА з повітря, спричинили тоді 7,276,000 уявних випадків смерти, одначе, якщо б напад був дійсний, то ця кількість могла досягнути цифри 13,000,000 осіб. У самому Ню Йорку теоретично згинуло 1,773,600 осіб, ранених було 1,176,000, а залишилось бездомними кругло один мільйон. У засаді влада була задоволена з того, як населення сприйняло осторогу, одначе прийшла до висновку, що країна ще не готова до атомової війни.

Знавці взялися виясновувати, як уряд може теоретично визначити кількість жертв, якщо напад не був справжній. Насамперед треба пам'ятати, що внаслідок вибуху атомової бомби повітря зазнає незвичайного потрясення і саме це потрясення спричиняє найбільше смертельних випадків. Коло 25 відсотків осіб гине від гарячі й променів, спричинених вибухом, а решта — під звалищами домів і від інших нещасть, зв'язаних з вибухом атомової бомби, отже від пожеж і виливів води в надморських містах, головно в Ню Йорку й інших надбережних оселях.

Щоб послабити наслідки атомових нападів, федеральний директор Бюра Оборонної Мобілізації у Вашингтоні, Артур С. Флемінґ, звернувся до Комісії Атомової Енерґії й Адміністрації Федеральної Цивільної Оборони з проханням наново простудіювати проблему розпорошення оборонних фабрик з уваги на вислід найновіших дослідів з водневою бомбою на островах Тихого океану. На обіді, влаштованому в честь 200 учасників конференції, скликаної Торговельною Палатою ЗДА на 15 червня до Вашинґтону, Флемінґ заявив, що для оборони від атомової бомби цілком вистачальною є передбачувана охоронна десятимилева віддаль від здогадного центра удару бомби. Одначе з хвилиною можливости вибуху водневої бомби така віддаль невистачальна.

Президент Айзенгавер, у привітальному листі до конференції, зазначив, що „тепер настали часи небувалої небезпеки для цивільного населення в наших містах, для наших промислових осередків і для всього нашого народу". А тому — додав він — програма оборони промислу „може становити найцінніший вклад, який можна взагалі зробити для забезпечення нашого існування як вільної нації".

Вал Пітерсон, адміністратор Федеральної Цивільної Оборони, промовляючи на згаданій конференції, заявив, що для Америки „не було б важко" програти коротку війну в такому часі, коли тільки один лет ворожих літаків може принести більше нищівної сили, ніж була вся бомбардувальна сила, скинена на Великобританію під час другої світової війни. „Коли б ми програли коротку війну, тоді б країна втратила стільки продуктивних людей і фабрик, що оборонна продукція країни і завзяття до боротьби були б здеморалізовані" — остеріг бесідник. На доказ цього він пригадав наслідки бомбардування Німеччини, Польщі, Бельгії та Голляндії в минулій війні.

Голова Торговельної Палати, Клем Джансон, закликав провідних промисловців, щоб вони негайно вирішили необхідність розпорошення промислових підприємств для забезпечення постійної оборонної продукції на випадок, коли прийде війна.

Для загального освідомлення населення оці проєкти повинні бути вистачальні в теперішній фазі загальної оборонної підготови.

Ярослав Курдидик

КОМУНУ В ҐВАТЕМАЛІ — ЛІКВІДУЮТЬ СИЛОЮ

Поруч цікавих політичних подій, на які такий багатий літній „огірковий сезон", найцікавішою подією все ж таки є „гаряча війна" у Ґватемалі. У цій мініятюрній республіці, яка населенням і територією дорівнює невеликому стейтові ЗДА Конектикат, а ціла армія якої включно з „президентською ґвардією" — становить шість батальйонів (6,000 вояків), вибухла громадянська війна. Війна між прихильниками комуністів, які встигли були опанувати владу і яких очолює президент Гузман, і повстанцями, які перебували здебільшого на вигнанні у всіх сусідніх з Ґватемалею державах і яких очолює полковник Армас.

Експерти передбачають, що ця війна не буде дуже жорстокою і кривавою, бо нарід Ґватемалі побачив, по чиєму боці правда. З вісток, що прибувають з „поля бою", виходить, що війська полк. Армаса не зустрічали великого спротиву збоку невеличких військових залог та прикордонної охорони „леґального уряду".

Вояки полк. Армаса носять уніформу кольору хакі з опасками на лівій руці, з емблемою у перехресті меча й хреста (білих на синьому тлі) й написом: „Бог і честь". Вони добре озброєні легкою модерною зброєю, вишколені і здисципліновані. (Є поголоски, що майже половина з них це — добровільці із Гондурасу, Ель Сальвадору, Сан Домінґо, Костаріки й Куби). Місцеве населення голоситься добровільцями до частин полк. Армаса, а у своїх відозвах полковник називає свою армію — Армією Визволення від комунізму, що опанував його батьківщину.

Про силу Армії Визволення говорить ще й те, що вона має у своїм розпорядженні навіть літаки й легкі бойові судна. Ці літаки бомбили вже кілька разів столицю Ґватемалі й порт Сан Хозе на Тихому океані, який у міжчасі зайняли десантні війська Армії Визволення з моря. Така сама доля зустріла й другий порт на Атлантійському океані — Порто Барріос, відомий з того, що туди прибув вантаж зброї із Штеттіну вартістю коло 10 млн. долярів.

Крім цих двох, із стратегічного погляду найважливіших осередків, Армія Визволення зайняла ще міста: Запата, Копан, Квезальтенаго та Ретальтуелльо і тепер перебуває в концентричному марші у напрямі столиці — Ґватемаля Сіті.

З уваги на здебільшого гористий терен та на не надто добре впорядковані шляхи все постачання зорганізовано було за допомогою тросів, просувною силою яких є мули, а на кращих дорогах військо користується легкими автами. У далеких та важкодоступних місцях частини армії постачається повітряним шляхом.

Якою важливою є Ґватемаля в плянах Москви найкраще виходить із заяв, що появилися у большевицькій пресі й радіо. Як, зрештою, і слід було сподіватися — за війну в Ґватемалі обвинувачується ЗДА. Це — „агресивні кола у ЗДА приготовили та інспірували озброєну інвазію на Ґватемалю, перекресливши та знеуваживши основні принципи міжнародного права". ЗДА, мовляв, зорганізували цю інтервенцію для того, щоб покласти край демократичній системі, яку встановив миролюбний ґватемальський нарід, і намагаються завести панування Юнайтед Фрут Компані, плянтації яких знаціоналізовано. „Благословенство" на це все дав сам державний секретар Джан Фостер Доллес — закінчує свої коментарі Кремль.

У зв'язку з цією війною скликано надзвичайну сесію ОН, у якій Ґватемаля обвинувачує своїх найближчих сусідів Гондурас і Нікараґву в тому, що вони, мовляв, „збройно напали на її територію". ЗДА зайняли у відношенні до цієї справи зовсім слушне становище, заявивши, що в Ґватемалі відбувається громадянська війна, що ця війна — її внутрішня справа і щойно на випадок, коли б вона загрожувала поширитися поза її кордони, тоді слід було б інтервеніювати. Покищо такої загрози немає.

Та як би не підходити до подій у Ґватемалі, слід признати одне: Захід не буде більше церемонитися з большевицьким просяканням і вирішить комуністичний мостовий причілок зліквідувати „так або інакше". Одинокий принцип, який большевики визнають і перед яким поступаються — це сила.

Володимир Оренчук

В СТОЛИЦІ АМЕРИКИ

Люди різного віку і різної статі для заспокоєння своєї цікавости і пізнання історичних пам'яток мандрують в різні сторони. Залежно від їх матеріяльного стану, їхні мандри або сягають далеко вглиб країни, або обмежуються до близьких просторів, гідних уваги людини. Моя мандрівка привела мене цього року в далекі простори, в саме серце Америки — місто Вашинґтон. І це мушу завдячувати Батькові-Союзові, бо в іншому випадку мій гаманець ніколи цього б мені не дозволив. Щасливий я зі своєї мандрівки тому, що своїми очима бачив те, про що колись читав, своїми ногами міряв простір, на якому ступали найпередовіші мужі Америки, відпочивав під кріслатими дубами, які не одному президентові давали вимріяний відпочинок і в їхньому ритмічному шелестінні не одному з них допомагали розв'язувати проблеми міжнародного маштабу. Гордий ще й з того, що в скарбницю пізнання европейських столиць — Варшава, Відень, Мюнхен, Париж — вложив ще одну дорогоцінність — Вашинґтон.

Вашинґтон в духовому значенні є в сучасну пору серцем світу. Вирішення політичних проблем у столицях бувших европейських потуг узалежнюється від постави Вашинґтону. Очі всіх поневолених народів світу з благанням звертаються в сторону Вашинґтону. Але не є моєю ціллю відтворювати і доказувати цю першу сторінку, — сьогодні я хочу поділитися з читачами цінностями цієї другої сторінки технічної, в якій криється перша.

Капітоль

Увагу подорожника, який виходить з залізничої станції, звертає на себе великий масив тесаних з каменю будівель, завершених великою копулою з якоюсь постаттю в горі. Це і є Капітоль — місце засідань сенаторів і конґресменів. Зблизька розпізнаємо в цій постаті індіянина, з розіпнятим луком, який символізує господаря цих завойованих земель. З запертим віддихом і з напруженою цікавістю ступаємо широкими сходами всередину будівлі. Великий просторий гол зустрічає нас холодом. По правій стороні, вилитий з бронзи, суворими очима міряє всіх прохожих Джексон — сьомий президент Америки. На стінах вимальовані різні історичні події. На одній частині стіни представлене перше весілля білого чоловіка з індіянкою в 1856 р. Високо під стелею розміщені довкола кам'яні різьби, які ілюструють життя індіян і білих. Різьбар, який різьбив їх, не докінчив своєї праці з причини смерти, і щойно в 1953 р. їх викінчено.

З голю ведуть два коридори, які розгалужуються в різних напрямах. Там знайдете різні кафетерії і сенк бари, де можна спробувати найкращих вин і добре попоїсти. Сходимо на другий поверх. Підойми — елевейтори доступні лише для сенаторів та конґресменів. Скрізь по стінах мальовила. Минаємо різні бюра і зупиняємося перед залею засідань. Сюди впускають тільки за спеціяльним дозволом. Моя відзнака делеґата на конвенцію служить мені за „пас". Долішня частина залі призначена для послів, бальконі — для представників преси і гостей. Там вирішуються всі політичні справи, там ухвалено й закон про скитальців в 1949 році.

Білий Дім

Зареєструвавши в своїй пам'яті все, що лише оком могли схопити, залишаємо грубі мури Капітолю. Прорізуємо прямі вулиці і зближаємося до височенної чотиригранної вежі, побудованої в честь Вашинґтона. У вежі є елевейтор, і з самого вершка її можна оглядати столицю та рівні простори Вірджінії. Цей пам'ятник гейби стоїть на сторожі самого Білого Дому, бо вже кілька хвилин їзди і ми зупиняємося перед парком, в якім стоїть Білий Дім, резиденція президентів Америки. Вже здалека в сяйві сонячного проміння вражає він своєю білістю. Площа обведена залізною огорожею. Біля брам зустрічаємо чемних, в білих сорочках, поліціянтів. Постійними мешканцями Білого Дому, поза президентом, є срібносиві білки. Вони перші вискакують з-поза огорожі і вітають відвідувачів. Стукіт горішків в руці — і вони в одній хвилині опиняються у вашій долоні. Забравши горішок, вискакують на ваше плече і там починають їх гризти.

З товпою прогульковців високошкільників зі стейту Огайо черепашиним ходом ступаємо за огорожу. Цікаві обличчя дівчат спрямовані на нас і наші відзнаки делеґатів. — „О, то ви з України приїхали? А багато вас? То ви гарно виглядаєте!" Це перші питання зацікавлених. Одна перед одною хваляться знанням про Україну: — „Це Литл Раша, лежить над Чорним морем, зі мною ходить до школи теж одна літуеніен" — і т. д. І кільканадцять фотографічних апаратів стукотять, щоб утривалити на плівці „представників" України. По наших виясненнях наступило розчарування, однак зацікавлення Україною тривало далі. І сьогодні мій альбом прикрашують дві знимки в гурті цих дівчат, де між іншими рядками написано: „Ми знайшли в школі дві українки, але вони казали, що їх дідо і баба приїхали з другої України, де немає Чорного моря, тільки Австрія" .(дослівно!). З вдячности за знимки висилаю їм „Юкрейнієн Вікли".

З цікавістю входимо досередини. Перша заля, так зв. балева, не досить простора. Стіни обвішані портретами історичних постатей та прикрашені кришталевими свічниками. В куті — старовинне розлоге фортепіяно. З цієї залі ведуть двері до так зв. зеленої, небесної і червоної заль. Кожна носить назву від краски шовку, яким вкриті стіни. В головнім голю вимальована печать президента з державною емблемою і написом довкруги: „Президент З'єдинених Держав Америки". Головний вхід прикрашують кілька стрімких колон. На кільканадцять метрів перед входом стоїть вограй, що викидає мільйони сріблистих перел вгору, а далі, прикрашені різнобарвними цвітами ведуть стежинки в різних напрямах.

Залишивши Білий Дім, віддаюся своїм думкам. Чому така скромність і простота, неспівмірна до багатства і політичного блиску Америки? Чому така обмеженість простору заль, неспівзвучна з вигідністю пересічного американця? Чи це той глибокий американський консерватизм, що наказує зберігати все, що було основою їхньої свободи та свідком кількасотлітньої історії? І зараз пригадую собі королівську палату баварського короля Людвика II на Хімзе. Там золотом ткані віконні заслони, безмежні залі, дзеркальні стіни з сотнями кришталевих канделябрів, золотом кований престіл та золотом обрамований бальдахин, і десятки водограїв.

Хоч простотою і скромністю позначений Білий Дім, однак тисячі зацікавлених з різних кінців Америки щоденно відвідують його і шанують його як національну святиню.

З вірою, що до наступної конвенції УНСоюзу число амбасад у Вашинґтоні побільшиться ще на одну, українську, представник якої вітатиме делеґатів Батька-Союзу в імені Соборної України — залишили ми столицю Америки.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді в один цілий моноліт та поставила його на службу вашим країнам та нашому найсвідоміші українські сили поневоленому українському народові!

В. Гайдарівський

ЗІПСУТА ГРА

Оповідання

(1)

Він зупинився на шпилю горба і розглядався навколо. Тільки но кінчилось селище — хатки й бараки, розкидані купками, без ладу, без вулиць, а де й були вулички, то куці й поплутані, ніби хтось навмисне сплянував їх як мога хаотичніше, щоб сам чорт у них заплутався.

Посеред селища стовбичив сірий смердючий терикон — звалище вивезеної з копальні породи — і своєю похмурою височінню притискав до землі навколишні будинки, уподібнюючи їх до хворих курчат, що не хочуть вже шукати захисту під квоччиними крильми, а похнюпились і притулились, де яке могло.

За селищем у нерівному степу стирчали інші терикони, одні ближче, інші далеко, як намети кочовиків. Скрізь, куди не подивишся — копальні, а коло них селища, як муравлища, що хіба в дрібницях відрізнялись від того, біля якого стояв і думав Микола Соболь. Але йому здавалось, що гіршого селища, як це, нема ніде, хоч перейшов би увесь Донбас вздовж і впоперек. Особливо як повернешся праворуч і глянеш униз, у балку, де стоїть один-однісінький барак, що в ньому доведеться жити.

— Чудово, Миколо, — кепкував сам із себе Соболь, як і завжди це він робив, коли на серці мав гризоту. — З кожним разом все краще і різноманітніше. Тепер випадає тобі роля пустельника. Маєш всі умови для ідилічного життя. Глушінь, самота, пустка. Ще бракує сопілки і корови. Ти сидітимеш під кущем шипшини, гратимеш на сопілці, коровка травичку щипатиме, сонечко сяятиме, пташки співатимуть. І де не візьметься перед тобою чудесної краси Наточка, з квіточкою ромашки на дівочих грудях. Ти візьмеш її рученята, дивитимешся замріяно в її глибокі очі, а вона й промовить до тебе ніжненьким голосочком: — „Скажи мені, милесенький мій, що ти знаєш про Симона Петлюру і розповідж мені твої погляди на національну політику партії і уряду, бо я — сексотка і мені конче потрібно про це знати".

Звичайно, воно не так було, але, кепкуючи, Микола впадав у крайності і виходило дошкульніше.

— Так тобі й треба, — думав він далі. — Це тобі наука, іншим разом не умліватимеш біля невідомих тобі дівчат. Закохався! Розквасився! Хатки своєї захотілось, жіночки забажалось, про діточок розмріявся! Що ж, хатку вже маєш, он ,стоїть у проваллі, як квіточка!

У цьому Микола підходив ближче до правди. Його спровадили мешкати „Під верби", куди взагалі спроваджували нових з непевною репутацією робітників, в барак, що один якимось чудом зацілів з багатьох йому подібних і неподібних будівель. Колись недалеко від того бараку стояла і копальня „Підверб'янка", та вугілля з неї вибрано кілька десятків років тому, що знайдено потрібним — перенесено до нової розробки, навіть і назву селища; переселились і шахтарі до нової копальні, за шпиль, і все порозвалювалось, позаростало бур'янами, повсихали й славнозвісні верби біля криниць. Найдовше трималися з колишньої оселі зголоднілі й злі щури. Нападали на залишений самітний барак, але шахтарі завзято відбивались. Тоді щури перемандрували з-під верб у нову Підверб'янку.

— Та чи й тут спокійно всидиш? — іронічно запитав себе Микола, ніяк не наважуючись рушити з місця. — Чи й тут не вплутаєшся в якусь історію, а потім не тікадимеш світ-за-очі. А може не підеш? Можеш зараз повернутись на станцію. Але куди дінешся? Марна трата часу, хлопче. Треба бути послідовним. Попрацюй якийсь час, наживи собі другів і недругів, дочекайся чергової халепи, а тоді й тікай. Так, тікати треба, а не від'їжджати, як якийсь екскурсант. В тому сенс, в тому система твого життя, і порушувати її ніяк не слід.

З таким же бажанням Микола либонь ішов би до в'язниці, як і до самотнього бараку, куди мав спрямування від житлового відділу. Ще кілька день тому Микола жив у місті Червона Зірка, де міг користатись театром, парком, гарною бібліотекою. Мав де розважитись, мав куди піти і мав з ким. Останнє важливіше за все.

Як не кепкував Микола з себе й Нати, як не називав її, але кожна згадка про неї навіювала почуття втрати чогось такого, що вже вдруге його не набудеш. Та й не диво. Двадцятишестирічний парубок не міг не думати про жінку, про одруження, про дітей, про власне кубельце. Його душа прагнула родини, але розум підказував почекати, не квапитись. Без жінки, без дітей він може літати — сьогодні тут, а завтра шукати вітра в полі.

Так він думав і думки свої тримав понад три роки, від того часу, як виключили його з інституту. Ніде довго на одному місці не засиджувався. До того спонукали обставини, що в більшості виникали завдяки його невгамовній вдачі.

Микола тисячу разів повторював собі: обережність, обережність і ще раз обережність. Але саме тієї обережности йому й бракувало. З кожного місця, де б він не був, доводилось утікати. Літати з місця на місце — річ неприваблива. Куди не поткнешся — дивляться на тебе зизма, дають роботу найгіршу, мешкання брудне, невідремонтоване, — надворі тільки збирається на дощ, а в хаті вже калюжі. Та ліпше, щоб тебе вважали летуном, шукачем щастя, ніж бути викритим, як син ворога народу.

У Червоній Зірці Микола пильнував кожного свого кроку, кожного слова, аби не наразитись на нову неприємність. Працював у копальні переважно у денній зміні, а вечорами — з Натою, із своєю коханою дівчиною.

Познайомився Микола з нею в читальні, але й перед знайомством бачив її чи не щодня, міцну, високу, трохи кирпатеньку, що відкочувала вагони від кліті на естокаду.

На роботі Ната нічим особливим не відрізнялась — у брезентовому одязі, з-під хустинки вибивались пасма русого, запорошеного вугільним пилом волосся, замурзане обличчя, білі блискучі зуби, пухлі уста, а на устах як не пісня, то лайка — хитромудре плетиво шахтарських проклять, що деклямувались з різних нагод і без нагод: просто як вияв настрою.

— Ти дивись, який він гарненький! — вигукнула Ната до дівчат, коли Микола підійшов до кліті.

— Подобається? — відгукнулась до Нати кругленька, як огірочок, молодичка. — То підморгни йому. Може, діло буде.

— Хай він перший моргне.

— Не хоче тебе. Стоїть, наче чимсь удавився.

— Мене не захоче? — зухвало сіпнулась усім тілом Ната і підступила ближче до Миколи. Від неї пахтіло здоров'ям і задерикуватістю. — Ей, чорнобривий, чого ж мені не підморгнеш!

— Тобі моргав інший, — дотримуючись тону, відповів Микола. — Моргнув, та хвоста задер і побіг. Підожди, він зараз вернеться.

Гучно засміялись шахтарі, весело заверещали дівчата, а Ната, обурившись, спалахнула і почала на всі заставки лаяти Миколу.

— „Ну й баба, — думав про неї Микола. — Одружись із такою і „пропав".

Але довелося йому про Нату думку свою змінити.

За кілька день після цього обміну дотепами, сидячи в читальні, Микола раптом відчув на собі чийсь погляд. Він підніс голову і побачив біля себе Нату, зовсім не подібну до тієї, що звик її бачити біля кліті. Одягнена дбайливо, біленька блюзка зграбно облягала її пишний стан, голова розкрита, хвилясте буйне волосся розсипалося по її круглих плечах, очі великі, прозоросірі, наповнені бадьорістю.

„СВОБОДА"

(Вступне слово до предложеного 23-ій конвенції УНСоюзу редакційного звіту „Свободи", яке виголосив редактор Л. Мишуга)

(2)

Служба Америці й Україні

Живемо в такому часі, коли українським іменем можна тільки гордитись. Допомагати розумінню ваги української справи є нині доброю службою Америці, і про це немає сумніву також і в колах, політичні потягнення яких заважують на долі світу. Ніхто ж уже не квестіонує, що Москва є найбільшим ворогом не тільки України, але й Америки. Дебатують радше над тим, хто є справжнім приятелем Америки. Ми зйов писали й пишемо в „Совободі" та „Юкрейнєн Віклі", що український нарід був і є тим приятелем. На ту саме тему містимо багато цікавого матеріялу і просимо тут роджених, між якими є вже й наукові сили та різного роду професіоналісти, щоб усе це було використовуване в американській пресі на місцях, у письмах до президента чи департаменту стейту, або до сенаторів і конгресменів. Це ж допомога не тільки українській визвольній справі, але в рівній мірі теж і допомога Америці, щоб вона краще могла визнатись у докладному питанні, що то є „Росія" і хто в ній ворог Америки, а хто її приятель. Для прикладу, яка добра тепер нагода користуватись теж і неукраїнськими матеріялами, може послужити те число тижневого журналу „The New Leader" (May 31, 1954), в якому є окремий додаток про „Бунт у Воркуті" (The Vorkuta Uprising, by Dr. Joseph Scholmer). Це мова про страйк, який відбувся в 1953 році в совєтському концентраційному таборі в Воркуті, де між каторжанами були 37 національностей. Половину з тих каторжан творили українці „з України під Польщею", себто „з Галичини", як пише автор. Були в таборі також і росіяни. Замітне, що всі національні групи творили один фронт, а росіяни — другий. Росіяни були майже всі соціялісти, наставлені проти капіталізму і проти Америки, а національні групи були виразно проамериканські й думали тільки за свободу, покладаючи всю надію на Америку, що допоможе їм у їхніх визвольних змаганнях. Очевидець оповідає, як страйкарі замкнулися в бараках і на промову ген. Дерев'яненка, щоб піддались, відповідали: „Чому не стріляєш? Краще згинути, як далі тут терпіти!" Генерал дав наказ до штурму, а українці, пише цей чужинець - лікар, почали співати пісні волі. Розвалились брами і загуркотіли машинові кріси. Впало 64 трупи, а решта були смертельно ранені...

Так гине українська молодь під Совєтами і тепер, вірна високим ідеалам волі, дорогим українському і американському народам. Усім нам треба брати від неї приклад, теж і молоді, що живе на вільній американській землі, зокрема тій, що є в рядах УНСоюзу. Як не робимо щось інше, то бодай ширім вісті про такі речі — для взаємного добра обидвох країн, Америки і України.

„Американський спосіб життя"

Як поглянути на перше число „Свободи" і порівняти його з будь-яким теперішнім числом, то впаде в очі велика різниця. Нема, одначе, ніякої зміни в одному: в любові до свого, до свого народу; нема зміни в відчуванні його недолі й в бажанні допомогти йому визволитись з неволі. Зрозуміло, що нині є вже в „Свободі" глибше знання нашого місця в Америці. Ми вже знаємо американський спосіб життя і думання. Тому тепер легше і нам тут жити і легше боронити українську справу, чи поширювати знання про Україну. Проте вчитися треба далі, бо американський нарід не стоїть на місці, а постійно йде вперед. Це й причина, чому ми в багатьох статтях старалися обговорювати „American Way of Life", бо якраз завдяки цьому „американському способові життя" можуть на цій землі гармонійно жити люди різних етнічних походжень, традицій, політичних переконань та релігій, і ми з ними. Усіх їх тісно в'яжуть — ідеали волі та рівности. Американський спосіб життя визнає, що в основі правдивої демократії є — „good sportmansship", у відношенні не тільки однієї людини до другої, але й організації, громади чи нації. Зокрема спортсменський дух повинен бути і в політиці, бо політика у справжнім американськім розумінні — це „The great American game" і то така гра, яка — в противенстві до тоталітаризмів — не тільки визнає, але й охороняє опозицію, як конечно потрібну в демократії, а програ вважає почесною. Як в демократії нема „a good loser" і „a graceful winner", то вона не є правдивою демократією. Дискусія і компроміс є теж конечні в політиці й це теж належить до американського способу життя.

Принципи, яких ми придержувались

Редагуючи „Свободу", ми старались пристосовуватись до принципів, яких придержується серйозна американська преса, що дбає не тільки про бизнес, але й про моральний престиж. В останніх десятиліттях дуже зросла в Америці відповідальність за зміст друкованого слова, за об'єктивність інформацій і відмежування новин від редакційних коментарів. Лестер Маркел, недільний редактор „Ню Йорк Таймсу", промовляючи недавно до редакторів шкільних газет, заявив, що багато американських газет недомагає у тому, що вони полюють на сенсаційність і те, що може забавити читачів, а не на те, що саме сумління казало б ставити на першому місці заради добра загальної справи, а в тому і самих читачів. Хто винен, говорив Маркел, що така преса існує? Читачі, відповідає він, які ласі на розводові процеси, кримінальністику, чи такі партійні політичні порахунки, що приносять нераз нечесть цілій нації. Не буде таких читачів, не буде й таких газет. Тоді теж не буде й такого скандалу, який виявляє недавня перевірка, переведена Інтеренешел Прес Інститюд, що 50% людей, які читають газети, не знають ні про найбільш актуальні світові події, ні імен навіть найвизначніших політичних діячів у світі.

Також не можна жити вічно тільки старовиною і старими поняттями, пише професор Колумбійського Університету, Генрі Стіл Коммаджер, критикуючи американських „ортодоксальних, професійних патріотів", що в кожному новому підході до справи добачають катастрофу. Треба вірити, пише проф. Коммаджер, в „американського генія", який вже не раз дав доказ, що вміє дати собі раду „з різними національними, культурними та релігійними різницями" і призначити кожній з тих проблем належне місце, без шкоди для цілости. Ми, українці, пишемо в „Свободі" не гірші від старих американців. Теж і ми можемо собі дати раду з різними скомплікованими явищами у нашому житті і то самі, послуговуючись доброю волею і своїм власним розумом та тактом.

„Суперпатріоти", що вважають себе цензорами усіх проявів нашого життя, писав минулого тижня д-р Чарлз В. Мейо, є загрозою американській свободі. Д-р Мейо, славний лікар з Рачестер у Міннесоті, який виявив в Об'єднаних Націях комуністичну брехню про бактеріологічну війну в Кореї, твердить, що комунізм є безсумнівно найбільшою небезпекою, яка загрожує Америці та вільному світові. Проте, пише він, не забуваймо, що небезпечні є також і „суперпатріоти", які вважають себе єдино непомильними і воюють проти своїх противників, дійсних чи здогадних, припущеннями і наклепами, а не перевіреними фактами.

Коли Линколна хотіли були втягнути в один гурт і зв'язати з ним, погрожуючи йому голосами при виборах, він відповів, що рішуче не дасть себе в'язати „ніякою людиною, клікою чи гуртом", але як дістанеться до влади, то буде користуватись розумом, чеснотами, працею і талантами усіх, до якої партії, фракції чи гурту хто не належав би.

Ці приклади допоможуть Шановному Зборові розуміти відношення „Свободи" до деяких наших справ і груп. Теж не все, що друковане в „Свободі", відповідає переконанням цілої редакції, чи одного або другого редактора. У видрукуванім звіті „Свободи" є прізвища кілька сот осіб, які надсилали нам статті впродовж останніх чотирьох років. Усі вони не були одної думки в усіх справах. Але при їх допомозі міг наш загал краще розбирати важливі проблеми, а нам, редакції, легше було прийти до якогось висновку, опертого на фактах і добрих аргументах. Таким чином ми були в „Свободі" постійно в кантакті з дуже широкими колами нашого громадянства, що теж важливе. З нами не раз бувало і так, як з проголошенням свого часу в пресі „Редакторським Вірую" Рой В. Говарда, власника багатьох газет. Відповідаючи на поставлений йому прилюдно запит, чому він містить у своїх газетах „ротикомуністичну колюмну" п-ні Елінор Рузвелт, він відповів, що чейже усім відоме його негативне становище до комунізму та комуністів. В демократії, відповідає Говард, мусять бути різні думки, теж і собі противні. А про п-ню Рузвелт він думає так: „Її філософія, як іде про мене, нічого не варта. Але я маю щиру пошану до її гуманітарности та її глибокого патріотизму, хоч не погоджуюся з усіми її методами, яких вона вживає при ширенні своїх ідей".

За 61 рік „Свобода" навчилася не одного. З тої науки найважливіше таке: не дати себе нікому тероризувати і втягати, з тої чи іншої причини, в церковно - релігійні спори чи порахунки, ні в групово - політичну боротьбу. Досвід, за який доводилось нам тут не раз гірко платити, навчив нас пізнавати, що саме нам найбільше шкодить і що підриває наші сили. Той самий досвід навчив нас, як і чим нас тут об'єднувати та якими способами ще найкраще помагати українській справі, себто визвольним змаганням українського народу. В „Свободі" користаємо з цього досвіду і перебираємо з американської поведінки та з американського способу думання те, що — на нашу думку — було б добре засвоїти усім українцям, бо воно розумне, благородне й поступове.

Кінчимо наші завваги тим, що ми самі свідомі того, що хоч „Свобода" зробила багато доброго для нашого народу в Америці, як і для української справи, вона могла б куди більше зробити, якби мала змогу побільшити свій об'єм та розпустити свої крила на всю ширину і довжину. Допоможім їй хоч тепер це зробити, бо щось ліпшого, ідейнішого, триваліщого та впливовішого уже на цій землі не здобудемо!

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ В ЗАХІДНІЙ АВСТРАЛІЇ

Українці живуть і в Західній Австралії так само, як і в Сіднеї, Мельборні чи Аделяйді. Східні стейти мало уділяли уваги цьому, відірваному пустинею, українському кутичку та майже з ним не рахувались. Всі проблеми суспільно - громадського значення розв'язувались силами українців Сіднею, Мельборну і Аделяйди, без Перту. Але на майбутнє Перт мусить зайняти своє місце у центрі нашого організаційного життя в Австралії. Хоч українська громада у Західній Австралії не дуже чисельна, зате вона згуртовує поважне число цінного елементу, який годилося б включити у ширший маштаб дій, ніж це може дати Перт.

Якщо йде про діяльність за минулий час, то найбільше проявили себе українці у Зах. Австралії назовні. Українців тут усі знають; урядові чинники і культурні інституції часто користають з наших сил. Декілька наших лікарів працює по фаху і Міністерство Здоров'я є дуже ними задоволене, як рівнож Міністерство Публічних Робіт задоволене з наших інженерів, що затруднені у цьому міністерстві. Український хор у Перті чи не найбільше ознайомив австралійців з українцями і це він привчив австралійців добре засвоїти слово: українці. Шкодувати приходиться, що хор кількістю малий, бо може в два або й три рази більше добрих співаків і співачок є поза хором. Подив і заздрість до наших людей збоку австралійців є надто великі, бо майже всі родини посідають власні чудові будинки. Ці будинки відібрали львину частину гроша, часу і доброї волі для власних потреб.

Тому, збірне життя нашої збірноти кульгало. Віднесенькими пожертвами збоку загалу не вдалося зреалізувати задумів ентузіястів, що вже чотири роки міняються на керівних постах в Українській Громаді. Ці малі пожертви не дали змоги набути доброго будинку для культурно - громадської праці на користь загалу. В найнятих приміщеннях не вдасться все зробити так, як то хотять оці непосидючі патріоти, бо технічні умовини руйнують весь задум, а як результат — глядач, не діставши повного задоволення, байдужіє. І оця причина змушувала міняти керівні органи Громади щороку.

Дня 20 березня Збори Громади обрали нову Управу на чолі з п. д-ром Менцінським. Новій Управі доручено зрушити з мертвої точки три основні питання:

1. Набуття через купівлю, або винайняття сталого приміщення для громадських потреб.
2. Охопити організаційними рямками весь український загал.
3. Урухомити українські школи для дітей шкільного віку.

Вже на першому засіданні нової Управи доручено п. Копюмбасові, як референтові будови Укр. Дому продовжувати збірку на Дім. На цьому ж засіданні заст. Голови Громади п. інж. Дударець вніс проєкт заснування кооперативи торговельного характеру, маючи на увазі дати змогу задовольнити наші національно - культурні потреби приміщення. Проєкт передбачає найменше 100 людей зі вкладом паю по 100 фунтів. Кількість паїв не обмежується, як рівнож кількість пайщиків. Все ж на цьому засіданні з 10 членів Управи Громади, чотири особи заявили свій вступ в члени кооперативи. Особливо молодь вітає цей внесок, віручи в те, що це буде центр життя молоді. Управа Громади доручила внескодавцеві опрацювати в деталях проєкт, поробити належні заходи перед урядами та реєструвати членів кооперативи.

В справі охоплення усього українського загалу організаційними рямками, доручено організаційному референтові п. Вунякові, організувати сітку своїх заступників у всіх осередках українців, які на умовлений час скличуть людей своїх районів на сходини, на які мусять прибути члени Управи, щоб могти нав'язати особистий контакт з людьми, пояснити необхідність гуртування, прийти з допомогою і порадою.

В справі урухомлення українських шкіл Управа Громади створила шкільну референтуру на чолі з п. Дударцем. Це питання найскоріше і найкраще розв'язано, бо вже 14 квітня розпочато науку у двох клясах в Північнім Перті, а 1 травня відбулися перші лекції у новій клясі. Дня 7 травня відкривається кляса у Вайсвотер. Щоб всі кляси могли в належнім темпі працювати, вжито заходів до згуртування всіх педагогів та виготовлення програм навчання. Потішаючим є захоплення дітей своєю школою, розуміння і вдячність батьків, що ляже в основу згоди до жертвенної праці усіх педагогів. Українська Громада в Перті, як в минулому, так і тепер завдячує свій розвиток в культурно - громадському відтинку невсипущій енергії, жертвенності, вмінню і охоті свого культурно-освітнього референта п. Ф. Миколасика. Управа Громади на цей раз складається з людей добре підготованих і зі стажом в громадській праці, та вірить у повну гармонійну співпрацю поодиноких референтів і всього загалу. Суспільну опіку очолив п. Ігор Шорш, який на першому засіданні порушив важливу справу — тестаментів. Управа Громади подає до відома всім українцям про виготовлення тестаментів (послідньої волі завіщань) вже тепер, бо випадки смерти, природним шляхом і трагічними випадками, множаться. Коли хто з українців посідає дім, підприємство, господарство або гроші мусить зробити у нотаря чи адвоката свій заповіт, що коли помре, то його все рухоме і нерухоме майно переходить на родичів чи знайомих тут чи в краю, або коли нікого не має, то на українську організацію, установу чи Церкву. Без тестаменту австралійська держава забирає все майно, навіть і тоді, коли є дружина або діти чи інші родичі. Крім преси, це питання належить роз'яснити нашим людям на різних сходинах та в церквах.

При Громаді скупчились СУМ, Спортове Т-во „Київ", а цілком окремо діє Т-во Сприяння УНРаді. Жіноцтво з Західній Австралії є неохоплене Союзом Українок з вини мабуть централі. З приїздом до Перту о. І. Перелазного, православна парафія виросла, зміцніла. Багато людей повернулось до церкви. Якось побожніше молитись у великому гурті, легше несеться тягар, що падає на плечі вірних з браку власної будови. Отець Перелазний зумів усіх навернути до церкви. Його тепле, щиро правдиве слово лягає бальзамом на очерствілі душі. Парафіяни зрозуміли свого панотця, огорнули його своєю любов'ю і пошаною.

(„Вільна Думка")

Хроніка українського життя

У Франції

ПРЕДСТАВНИКИ ПАРИЗЬКОГО БЛЬОКУ У ПРЕЗИДЕНТА УНР

12 травня після закінчення нарад Організації Паризького Бльоку Президент Білоруської Національної Ради М. Абрамчик, визначний керівник Північно-Кавказького Визвольного Руху Саід Шаміль та член Центру вірменської організації Дашнак - Цютюн Тер Томасян склали візиту президентові д-рові Ст. Витвицькому. Були присутні голова УНРади Ос. Бойдуник, голова ВО інж. Созонтів, члени ВО та член комісії закордонних справ УНРади інж. Дм. Андрієвський. У винятково теплій і сердечній атмосфері гості обмінялися думками з п. президентом і іншими членами Державного Центру УНР про загальну міжнародню ситуацію та про дальші спільні цілі Паризького Бльоку.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Вечір Лесі Українки

Місцевий відділ Союзу Українок Америки в неділю 16 травня, улаштував вечір, присвячений творчості нашої геніяльної Лесі Українки. Напочатку перед куртиною за столом, що стояв ліворуч від великого портрета Лесі Українки, художньо прикрашеного рушниками, п. Ярослата Томич зробила доповідь про творчі шляхи Великої Поетки. В короткій, глибоко продуманій, змістовній промові п. Томич яскраво окреслила напрямні творчости нашої Письменниці і вияснила, чому Леся Українка зайняла чільне місце серед усіх поетів світу. Твори Лесі Українки поставили нашу літературу поруч з найкращими зразками світової літератури і не дивно, що перекладач „Лісової Пісні" на англійську мову, а вона перекладена на всі европейські мови, п. Конді, порівнює її з „Сном літньої ночі" Шекспіра. Драматичні ж твори це лише частина многогранної творчости Великої Українки. Доповідачка скінчила і світло погасло. Коли ж куртину знову освітили, за столом ми побачили „живу Лесю Українку", яка сиділа в глибокій задумі. Одяг, поза, обличчя — все дублювало портрет Поетки. Потрет праворуч, а за столом його жива копія — панна Звенислава Лукашевич.

„Коли втомлюся я життям щоденним..." почала декляматорка вірш Поетеси, а куртина поволі розсувається і ми бачимо „родинне коло", що оточило діда, який розповідає своїм онукам про те, що творилося у світі саме в наші часи. Цей ретроспективний погляд наших далеких майбутніх нащадків на теперішні події без жалю розкриває всі жахи сучасного життя і мимоволі дивуєшся геніяльності нашої Поетеси, яка в короткому вірші дала яскраву синтезу сучасности. Прекрасний задум інсценізації і гарне виконання зразу ж захопило присутніх і вони тепло вітали цю першу точку концертового відділу. Наступною точкою був виступ п. Галини Колодуб-Тимочко, яка відспівала дві композиції на слова Лесі Українки: „Ой, піду я в бір темненький" — муз. Лазоренка та „Не співайте мені цієї пісні" — муз. Січинського. Обидві композиції дають широку музичну картину і в мелодії, і в фортепіяновому супроводі, творячи нерозривну цілість. І наша подяка обом виконавцям цих творів: співачці п. Галині Колодуб - Тимочко і піяністові п. Зиновію Савицькому. Далі п. Володимира Смикова прочитала вірш Лесі „Контра спем сперо". Ми лише раз чули деклямацію цього найтяжчого для читання твору Поетеси: в Києві в п'яті роковини смерти Поетеси цей вірш читала п. Людмила Старицька - Черняхівська. І ось тепер ми вдруге чуємо цей протест проти тяжких обставин, цей бадьорий погляд на майбутнє, цю непохитну віру в свої сили, це жагуче бажання життя.

Признаємось: ми не сподівались почути таку прекрасну передачу цього твору, бо гарно читати його — це значить самій пережити, відчути настрій Поетеси, яка все своє життя вела страшний двобій з своєю невблаганною хворобою.

В другій половині вечора було виставлено третю дію „Боярині" і четверту дію „Кам'яного господаря". „Боярина" є єдиним драматичним твором Поетеси з українською історичною тематикою, де в яскравих образах показано, як поступово в Оксани і Степана розвіюються всі ілюзії на можливість співпраці українців з Москвою, а третя дія є кульмінаційною точкою цього розпачу. Головну ролю Оксани прекрасно передала досвідчена артистка п. Ірина Запаранюк, але й її партнер п. Віктор Вохан, що виступив в ролі Степана, показав високий артистичний хист, хоч і не є професійним артистом. Центральною точкою всього вечора була четверта дія „Кам'яного господаря". Ми бачили цю драму не раз у виконанні кращих сил української сцени і з певністю стверджуємо, що і тут ця дія найшла прекрасних виконавців. Нас не дивує чудова гра двох досвідчених професіональних артистів: донни Анни — п. Люба Тодор - Вохан та командора — п. Миколи Міхновського, що був і режисером обох постановок, але виконання ролі Марікіти п. Стефанією Чорною, яка в цій ролі мала чи не перший свій дебют на сцені, нас прямо вразило своєю чудовою грою. Прекрасно справився з своєю тяжкою ролею Дон Жуана і другий молодий дебютант п. Богдан Рабій. Дуже жалко, що в Ютиці у костюмерних не знайшлось гарно припасованого, стильового одягу та перуків, а костюмерні Ню Йорку чомусь не відповіли на листи організаторів вечора.

О. Ч.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Картерет, Н. Дж.

В Поклоні Героям

Заходами Організації Оборони Чотирьох Свобід України, 9-го Відділу в Картерет Ню Джерзі, відбулася в авдиторії Нейтен Гол Скул в Картерет 30-го травня 1954 р. Жалобна Академія в честь Укр. Героїв

Панахиду за поляглих героїв відправлено в гр. - кат. церкві св. Марії. Панахиду відправив о. Павло Харчишин. Рівнож в православному храмі св. Димитрія відправлено панахиду за поляглих борців за волю України.

Ввечері о год. 7.30 відбулась врочиста академія.

Простора авдиторія школи, хоч не вщерть заповнена була учасниками ,все ж таки поважна скількість патріотичних громадян зібралась, щоб поклонитись тіням Героїв.

Гарно прибрана сцена національними та революційними прапорами з відповідною символікою. Академію відкрив вступним словом голова відділу ООЧСУ п. В. Матлага, члени Юного СУМА зложили вінки на символічну могилу героїв та виголосили спільні деклямації: „Ти вічний є серед живих". Святочне слово виголосив проф. С.Вожаківський. Далі деклямації виголосили Софія Лазар „На могилу Петлюри" та Надя Зубенко „Молитва". Дальшу мистецьку частину заповнила інсценізація „Жити або вмерти", що її дбайливо підчотовили і виконали члени ООЧСУ.

Академію закінчено відспіванням національного гимну.

В. М.

Честер, Па.

Академія в честь Отамана С. Петлюри і Є. Коновальця

Ще не так давно створений у Честері Відділ Об'єднання б. Вояків Українців в Америці спромігся вже на влаштування власної святочної імпрези. В неділю, 23 травня 1954 р. в залі Українського Горожанського Клюбу у Честері при вул. Турлов відбулась Святочна Академія для вшанування пам'яті двох великих жертв підступного большевицько - московського вбивства Головного Отамана і Президента Української Народної Республіки Симона Петлюри та й Організатора Корпусу Українських Січових Стрільців і Провідника Організації Українських Націоналістів полк. Євгена Коновальця.

Свято відкрив голова місцевого Відділу УККА п. С. Микита коротким закликом до вшанування пам'яті двох визначних українських героїв - патріотів повстанням і мовчанкою. Далі виступив місцевий мішаний хор, який милозвучно відспівав дві пісні „Заквітчали дівчатонька" — Купчинського - Вахнянина і „Весняний день" І. Недільського. Між обома точками хору виступив п. О. Головацький, який віддеклямував „Вірш про Отамана Петлюру".

Святочну доповідь виголосив ред. Остап Тарнавський, який на тлі історії України подав значення Симона Петлюри, прирівнюючи постання української народної республіки до козацької держави Богдана Хмельницького. Панна Богдана Кізюк відрецитувала гарно вірш О. Олеся „Євгенові Коновальцеві".

Солістом був п. О. Головацький, який відспівав поправно три пісні, а саме „Ой, що ж то за ворон", „Гетьмани" — Лисенка та й бойову пісню „Не здавить ворог нас". О. Головацький розпоряджає сильним баритоном.

Після офіційного свята відбулась збірка членів Відділу ОбВУА в Честер і приявний голова Головної Управи д-р Володимир Ґалан вручив окремим членам відзначення. Під час цього відзначення з коротким словом виступив голова Відділу п. І. Михайлів.

Академія залишила гарне враження на приявних. Шкода тільки, що не всі мешканці Честеру українці вважають своєю повинністю прийти на свята для відзначення загально - національних подій, що творять нашу українську традицію.

П. М-кий

Ню Йорк, Н. Й.

НАШ ТЕАТР МАЄ ДАХ НАД ГОЛОВОЮ

В суботу, 5 червня ц. р., члени Театральної Групи в Ню Йорку гостили в своїй новій домівці представників братніх „цехів" — мистців, письменників, журналістів та інших запрошених гостей.

Голова Дирекції Українського Народного Дому, інж. М. Лепкалюк, перетяв символічну ленту, після чого коло чотири десятки осіб переступили поріг просторої, привітної залі, де вже ждали на них гарно заставлені столи. В ролі гостинних господарів виступали, цим разом насправжки, сеньйори нашої сцени на еміґрації — пані Олімпія Добровольська і дир. Йосип Гірняк. Помагали їм вірні й невідступні підпори нюйоркської Групи — пані Ліда Крушельницька і Володимир Змій. Приємно було бачити знову на лоні театральної сім'ї був. студійців, талановитих акторів — п-ні Люби Сай і Мирона Чолгана.

Коротке „вступне слово" виголосив Й. Гірняк, який, при цій нагоді, відхилив трохи „куртину", щоб показати, що нового кується в його театральній кузьні. Театр працює тепер повною парою, приготовляючись до осіннього сезону. В репертуарі, крім „Мойсея" Франка, є в підготові три нові п'єси, в тому дві українські, одна із світової клясики. Може в коротці і буде нагода написати про ці справи докладніше.

З привітами й бажаннями, що не псували, а доповнювали милу атмосферу зустрічі, виступали: від Дирекції УНДому — інж. Лепкалюк, від письменників-драматургів — І. Алексевич, від мистців — М. Черешньовський, від журналістів — Б. Подоляк, Ю. Дивнич і другі. Промовці та й не-промовці, в милій розмові за склянкою чаю, щиро раділи, разом із нашими театралами, їхнім новим здобутком — затишним дахом над головою у власному, Народному Домі.

І. К-ий.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ГАТАНАС, член 39 відд. УНС в Сиракюз, Н. Й., помер 17-го червня 1954 р. Покійний родився 1987 р. в Західній Україні. Оставив в смутку дружину Марію і сестру в Европі. — В. Й. П.!
П. Клюсик, сек.

ЛЮБА КОЛТОН, членкиня 204 відділу У.Н.Союзу в Ню Йорку, померла 21-го червня 1954. Покійна родилася 1916 р. в Ню Йорку. Оставила в смутку матір Анну, батька Івана і брата Теодора. Похорон відбувся в четвер, 24-го червня, о год. 9 рано з погреб. заведення П. Яреми до церкви св. Юрія при 7 вул., відтак на цвинтар Кальварія. — В. Їй П.!
В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3297. Прибуття

"THE PALACE OF THUDOS," GEMNON POINTED OUT. "HE'S OUT OF FAVOR AT COURT BECAUSE OF HIS POPULARITY WITH THE PEOPLE OF ANTHOR."

AFTER THE GATE-GUARD HAD RECOGNIZED GEMNON AND PASSED THE COMPANIONS INTO THE HOUSE, THEY WERE USHERED INTO AN APARTMENT SCARCELY LESS MAGNIFICENT THAN THAT OF THE QUEEN.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc

"TELL YOUR MISTRESS, THE LADY DORIA," GEMNON DIRECTED, "THA I AM HERE WITH A GUEST, JAPA.

— Це палац Тудосів — показав Ґемнон, — його не люблять на королівському дворі, бо він популярний між народом Антору.

За брамою вартовий пізнав Ґемнона і пустив компаньйонів додому, де їх ввели до апартаменту малощо менше пишного від королівського.

—Джепо, скажи своїй господині, пані Дорії, — наказав Ґемнон, — що я тут з гостем.